

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1925.

Andra kammaren.

Nr 8.

Tisdagen den 3 februari.

Kl. 3,30 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 27 och den 28 nästlidna januari.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg.

Att ledamoten av riksdagens andra kammare friherre Fabian Lilliecreutz är av sjukdom — akut luftrörskatarr (Bronchitis acuta) — bestämt hindrad att delta i riksdagsarbete från och med den 2 till och med den 15 februari 1925, intygas på heder och samvete.

Jönköping den 31 januari 1925.

Gustaf Rundquist.
Fältläkare.

§ 3.

Herr statsrådet *Larsson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 22, angående försäljning av vissa telegrafverket och statens järnvägar tillhöriga markområden;

nr 23, angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta i fråga om vissa postavgifter;

nr 24, angående förhöjning för år 1925 av åt vissa f. d. poststationsföreståndare och lantbrevbärare utgående understöd;

nr 25, angående vissa tilläggspensioner att utgå från allmänna indragningsstaten; och

nr 26, angående bidrag av postmedel till centralkassan för postpersonalens fackliga och ekonomiska sammanslutningar m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 4.

Ordet lämnades härefter till herr **förste vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig föreslå, att ett tillfälligt utskott, bestående av åtta ledamöter och åtta suppleanter, måtte tillsättas för behandling av herr Forssells motion, nr 265, angående sättet för verkställande av öppen omröstning i riksdagens kamrar, herr Forssells motion, nr 266, angående vissa ändringar i andra kammarens arbetsordning, herr Sävströms m. fl. motion, nr 267, angående sättet för verkställande av öppen omröstning i riksdagens kamrar, samt herr Sävströms m. fl. motion, nr 268, angående viss ändring i andra kammarens arbetsordning.

Denna hemställan bifölls.

Andra kammarens protokoll 1925. Nr 8.

Vidare beslöt kammaren på förslag av herr talmannen att vid morgondagens sammanträde företaga val av ledamöter och suppleanter i det sjätte tillfälliga utskott, kammaren sålunda beslutit tillsätta.

§ 5.

Föredrogos var för sig de på kammarens bord liggande motionerna; och remitterades därvid

till kammarens sjätte tillfälliga utskott motionerna:

nr 265 och 266 av herr *Forssell*; samt

nr 267 och 268 av herr *Sävström m. fl.*;

till kammarens femte tillfälliga utskott motionen nr 269 av herr *Lindqvist* i Halmstad;

till kammarens första tillfälliga utskott motionen nr 270 av herr *Engberg*; samt

till kammarens andra tillfälliga utskott motionen nr 271 av herr *Törnkvist* i Bjuv.

§ 6.

Konstitutionsutskottets nu föredragna memorial nr 1 bordlades åter.

§ 7.

Herr *talmannen* gav härpå ordet till

Herr **Sävström**, som yttrade: Herr talman! Som kammaren torde finna av de anmärkningar, som förekomma i konstitutionsutskottets memorial, stå vissa av de punkter, som finnas i memorialet, nämligen punkterna 1, 3 och 4, i visst sammanhang med annan, ännu icke förefintlig lagstiftning, vadan dessa punkter torde böra företagas till avgörande i samband med behandlingen av omförmälda lagstiftningsfrågor. Sålunda kräver antagandet av förslaget i punkt 1 rörande införande av öppen omröstning, införande av kompletterande bestämmelser angående omröstningssättet; och hava också motioner i detta syfte väckts i båda kamrarna. Beträffande punkten 3 är att märka, att vid grundlagsändringarnas definitiva antagande vissa ändringar i sättet för utseende av suppleanter till statsrevisorer äro önskvärda, om än icke oundgängligen nödvändiga. Även i detta avseende föreligga väckta motioner angående vederbörande supplerande bestämmelsers genomförande. Slutligen står det i punkt 4 upptagna förslaget i sådant sammanhang med lagstiftning rörande monopolistiska företag och sammanslutningar inom näringslivet, att den i förslaget upptagna ändringen i tryckfrihetsförordningen icke lämpligen torde böra komma till stånd annat än i samband med denna lagstiftning. Enligt vad som inhämtats, är på denna punkt en kungl. proposition att vänta under innevarande riksdag.

Med anledning härav ber jag därför att få hemställa, att kammaren ville besluta:

Att det under punkten 1 i konstitutionsutskottets memorial nr 1 intagna förslag till ändrad lydelse av §§ 60, 65 och 75 riksdagsordningen skall uppföras på föredragningslistan till det plenum, som inträffar näst efter det, då vederbörande utskott inkommit till kammaren med utlåtande angående bestämmelser rörande sättet för öppen omröstning;

att det under punkten 3 i konstitutionsutskottets memorial nr 1 intagna förslag till ändrad lydelse av § 73 riksdagsordningen skall uppföras på föredrag-

ningslistan till det plenum, som inträffar näst efter det, då vederbörande utskott inkommit till kammaren med utlåtande rörande sättet för val av suppleanter till statsrevisorer;

samt att det under punkten 4 i konstitutionsutskottets memorial nr 1 intagna förslag till ändrad lydelse av § 2 4:o tryckfrihetsförordningen skall uppföras på föredragningslisan till det plenum, som inträffar näst efter det, då vederbörande utskott inkommit till kammaren med utlåtande beträffande lagförslag rörande monopolistiska företag och sammanslutningar inom näringslivet, eller besked ingått att förslag i detta ämne icke vid innevarande riksdag kommer under behandling.

Herr Sävströms ifrågavarande förslag bifölls.

§ 8.

Herr **Norman**, som härefter på begäran erhöll ordet, anförde: Herr talman! *Interpellation.* Vid 1924 års riksdag beslöts med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 213 bl. a., att § 24 i lagen av den 23 okt. 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet skulle erhålla följande lydelse:

»Är för vägs upptorkande eller för erhållande av fri sikt erforderligt, att träd eller buske borthugges eller att träd kvistas, må vid vägsyn, varom i 35 § sägs, föreskrivas skyldighet för jordägaren att inom viss tid därom besörja; dock må jordägaren, där åtgärden för honom medför avsevärd skada, ur vägkassan njuta skälig ersättning därför med belopp, som av synemännen bestämes. Det åligger förrättningsmännen att i det vid vägsynen förda protokollet verkställa anteckning om föreläggande, varom nu är sagt, samt, där ersättning till jordägaren finnes böra utgå, om beloppet därav. Om givet föreläggande skall landsfiskalen ofördröjligen låta bevisligen underrätta jordägaren ävensom, där jordägaren tillerkänts ersättning ur vägkassan, vägstyrelsen.

Underlåter jordägare efterkomma föreläggande att verkställa röjning, varom i första stycket sägs, äger landsfiskalen, sedan den för klagan över förelägandet bestämda tid gått till ända, låta på lämpligt sätt verkställa röjningen på jordägarens bekostnad.

Kostnad för röjning, som enligt denna paragraf utföres genom landsfiskalens försorg, skall av vägstyrelsen förskjutas men av landsfiskalen omedelbart efter arbetets utförande uttagas av jordägaren. Saknar denne tillgång till kostnadens gäldande, skall den stanna å vägkassan.»

I sitt utlåtande nr 69 i anledning av förenämnda proposition anförde jordbruksutskottet beträffande ifrågavarande paragraf:

»Vad beträffar de bestämmelser, som avse beredande av ökad möjlighet att bortröja träd och buskar för att underlätta vägunderhållet och minska anledningarna till trafikolyckor, har utskottet likaledes funnit desamma vara av behovet påkallade. Med hänsyn till de ömtåliga intressen, som i olika avseenden kunna föreligga, finner sig utskottet emellertid böra uttala, att *ifrågavarande bestämmelser böra tillämpas med varsamhet*, särskilt då det gäller planterade träd och buskar. Givetvis bör därvid även vederbörlig hänsyn tagas till historiska och estetiska värden.»

Från olika delar av landet har nu försports, att vederbörandes tolkning och tillämpning av de nya lagbestämmelserna varit alltför sträng och icke stått i god överensstämmelse med jordbruksutskottets uttalande, »att ifrågavarande bestämmelser böra tillämpas med varsamhet». När order blivit givna, att jordägare ofördröjligen skall borttaga träd och buskar på 5, 6 ja 8 meters avstånd på ömse sidor om vägen, även där denna löper rak genom skogsmark, eller ur skönhetssynpunkt beklagliga ingrepp gjorts i trädgårdar eller alléer utmed vägarna, har givetvis varsamhet icke blivit behörigen iakttagen. Ekonomisk

Interpellation. skada tillskyndas också jordägare, som nödgas förvandla skogbärande mark till icke skogbärande. Ojämnt kunna också ödets lotter härvid drabba. Den ene jordägaren, som icke har sin mark intill allmän väg, slipper alldeles undan, under det en annan nödgas hugga ned avsevärda mängder växtlig skog å sin mark.

Nu är det visserligen så, att jordägare har rätt att överklaga åläggande om huggning och i vissa fall kan kräva ersättning för skada. De flesta torde dock, om än under knorrande, utan vidare fullgöra vad dem förelagts, i all synnerhet om besvärshänvisning icke lämnats vid föreläggandet, vilket ofta torde vara fallet.

Synnerligt önskligt är emellertid, att nödig varsamhet iakttages vid tillämpningen av ovan angivna lagbestämmelse.

Med anledning härav tillåter jag mig hemställa om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet framställa följande spörsmål.

Har statsrådet sig bekant, att tolkningen och tillämpningen av § 24 i lagen av den 23 okt. 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet mångenstädes varit allt för sträng och att klagomål på grund härav uppstått?

Skulle statsrådet anse lämpligt att till vederbörande myndigheter göra en erinran, att ifrågavarande lagbestämmelse bör tillämpas med förstånd och varsamhet samt att besvärshänvisning alltid bör åtfölja föreläggande om huggning av skog enligt angivna lagparagraf?

Denna framställning blev av kammaren bifallen.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Norman</i>	under 5 dagar fr. o. m. den 5 febr.,
» <i>Wiklund</i>	» 10 » » » 9 »
» <i>Johansson i Kälkebo</i>	» 6 » » » 4 » och
» <i>Strindlund</i>	» 5 » » » 4 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,58 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Onsdagen den 4 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Herr statsrådet *Linders* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 28, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar;

nr 29, angående avstående i vissa fall av mark från kronoegendomar eller upplåtande av nyttjanderätt eller servitutsrätt till sådan mark;

nr 30, angående efterskänkande av en kronans fordran mot jägmästaren i Kristinehamns revir Erik Danielsson;

nr 31, angående pensionering av befattningshavare hos svenska betes- och vallföreningen;

nr 32, angående ändring av moment 6 i villkoren för lån från gödselvårds-lånefonden; och

nr 27, med förslag till förordning med särskilda bestämmelser om avdrag vid 1928 års taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt samt till bevillning av inkomst m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 2.

Enligt därom den 28 nästlidna januari fattat beslut företogos nu val av dels tjugufyra valmän för utseende av riksdagens justitieombudsmans efterträdare för tiden från valet, intill dess nytt val under innevarande riksdag ägt rum, dels ock sex suppleanter för dessa valmän; och utsågos därvid till

valmän:

herr *Aarnseth*,

» *Andrén*,

» *Carlsson-Frosterud*,

» *Eriksson* i Grängesberg,

» *Fast*,

» *Fjellman*,

» *Grapenson*,

» *Göranson*,

» *Hansson* i Trollhättan,

» *Hedström*,

» *Jansson* i Edsbäcken,

» *Johansson* i Brånalt,

» *Leo*,

» *Lindberg*,

» *Lindley*,

» *Lindman*,

» *Lindqvist* i Halmstad,

herr *Löfgren* i Stockholm,
 » *Mosesson*,
 » *Olsson* i Kalmar,
 » *Olsson* i Labbemåla,
 » *Osberg*,
 » *Persson* i Trången och
 » *Ödström*,

var och en med 159 röster; samt

suppleanter:

herr *Andersson* i Höör,
 » *Wagnsson*,
 » *Larsson* i Tönnersa,
 » *Andersson* i Prästbol,
 » *Bodén* och
 » *Bernström*,

var och en med 105 röster.

Ordningen mellan suppleanterna bestämdes, sådan den finnes här ovan angiven genom lottnings.

§ 3.

I enlighet med kammarens beslut nästlidna gårdag skulle vidare företagas val av åtta ledamöter och åtta suppleanter i kammarens sjätte tillfälliga utskott; och anställdes först val av ledamöter i nämnda utskott.

Därvid avlämnades 109 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »gemensam lista» och upptagande namnen på nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Sävström*,
 » *Magnusson* i Tumhult,
 » *Engberg*,
 » *Vennerström*,
 » *Björkman*,
 » *Hamrin*,
 » *Borg* och
 » *Westman*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utskottet.

Härefter anställdes val av suppleanter.

Därvid avlämnades 63 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »gemensam lista» och upptagande namnen på nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Andersson* i Igelboda,
 » *Forssell*,
 » *Karlsson* i Vadstena,
 » *Sjöström*,
 » *Almquist*,
 » *Bäckström*,
 » *Fast* och
 » *Svensson* i Grönvik.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utskottet.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag angående de i paragraferna 2 och 3 här ovan omnämnda valen.

§ 5.

Föredrogs var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till jordbruksutskottet propositionen, nr 22, angående försäljning av vissa telegrafverket och statens järnvägar tillhöriga markområden;

till bevillningsutskottet propositionen, nr 23, angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta i fråga om vissa postavgifter.

till bankoutskottet propositionerna:

nr 24, angående förhöjning för år 1925 av åt vissa f. d. poststationsföreståndare och lantbrevbärare utgående understöd; och

nr 25, angående vissa tilläggs pensioner att utgå från allmänna indragningsstaten; samt

till statsutskottet propositionen, nr 26, angående bidrag av postmedel till centralkassan för postpersonalens fackliga och ekonomiska sammanslutningar m. m.

§ 6.

Föredrogs vart för sig och lades till handlingarna första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning; och

nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

§ 7.

Härefter föredrogs första lagutskottets utlåtande, nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 31 maj 1918 innefattande särskilda bestämmelser angående rätten till inmutning inom vissa län; och blev utskottets däri gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 8.

Vid härpå skedd föredragning av konstitutionsutskottets memorial, nr 1, med uppgift å vilande förslag till ändringar i grundlagarna, punkten 2, innefattande det från riksdagen år 1924 vilande förslaget angående ändrad lydelse av § 72 riksdagsordningen, begärdes ordet av

Herr **Olsson** i Kullenbergstorp, som yttrade: Herr talman! Då jag är en av motionärerna för det ändringsförslag, som beröres i detta ärende, tillåter jag mig påminna om, att mitt förslag även innehöll en del, som tyckes hava under dessa år hållit på att tappas bort.

Visserligen ansåg jag, att tiden för revisionen borde utsträckas, men jag ansåg även att revisionen borde omfatta något mera än den hittills haft att omfatta, och jag föreslog bl. a., att de av staten, jag kan gärna säga, indirekt upprättade

monopolen, vilka formellt fungera i bolagsform, även måtte underkastas statsrevisionens granskning. Jag hade då den för mig mycket sällsynta turen att få denna min motion även i denna del tillstyrkt av konstitutionsutskottets majoritet och även antagen av riksdagens kamrar. När emellertid frågan upptogs till behandling i anledning av den skrivelse, som riksdagen avlät, hette det om denna del i min motion, som riksdagen även innefattade i sin skrivelse, att den var av mera svårlöst beskaffenhet, varför man bröt ut den delen. Sedan har jag icke sett till eller på något sätt försport, att man tagit itu med detta svårlösta ämne. Det skulle därför varit mig synnerligen kärt, om någon av regeringens ledamöter varit här närvarande vid detta tillfälle, så att jag åtminstone kunnat rikta en direkt vädjan till Kungl. Maj:ts regering, att även den där svårlösta delen av förslaget borde utarbetas. Nu är det tyvärr icke fallet, utan regeringsbanken är tom, och då har jag endast velat på detta sätt till den kraft och verkan det må kunna hava giva tillkänna, att det synes mig, som om man åtminstone borde vidtaga några åtgärder med anledning av riksdagens skrivelse i förevarande ärende. Ty det är väl ändock icke så, att det blott gäller, att man skall utsträcka tiden för revisionen; man bör också utsträcka det material man skall arbeta med, och när riksdagen har ansett, att detta borde utsträckas så långt, som jag föreslagit, så hoppas jag, att det måtte bliva verklighet med det snaraste.

Vidare anfördes ej. Ifrågakarande förslag blev av kammaren antaget.

§ 9.

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag

dels till riksdagens skrivelse, nr 14, till Konungen angående förordnande för revisionssekreteraren Erik Gustaf Geijer, att vara riksdagens justitieombudsman;

dels ock till riksdagens förordnande, nr 15, för revisionssekreteraren m. m. E. G. Geijer att vara riksdagens justitieombudsman.

§ 10.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

nr 11, i anledning av vissa utav Kungl. Maj:ts statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln gjorda framställningar; och

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående tillfälliga lönetillägg åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare jämte en i ämnet väckt motion;

bevillningsutskottets betänkande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av ett mellan Sverige och Polen avslutet handels- och sjöfartsavtal;

bankoutskottets utlåtande, nr 6, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning om ändrad lydelse av 13 och 25 §§ i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 m. m.; samt

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1925 års klass m. m.; och

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad tid för fullgörande av repetitionsövning för vissa värnpliktiga.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag.

§ 12.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

herr <i>Lorichs</i>	under 5 dagar fr. o. m. den 5 febr.,
» <i>Blomquist</i>	» 6 » » » 6 »
» <i>andre vice talmannen</i>	» 2 » » » 6 »
» <i>Lindberg</i>	» 5 » » » 6 »
» <i>Granath</i>	» 8 » » » 6 » och
» <i>Månsson</i> i Hagsström	» 4 » » » 4 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11,55 f. m.

In fidein
Per Cronvall.